

Seat No. : _____

TN-107

B.A. Sem.-III

May-2013

Political Science (Core 201)

(Indian Polity)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) ભારતીય બંધારણના મુખ્ય લક્ષણોની ચર્ચા કરો. ૭

અથવા

ભારતીય રાજકારણની સમસ્યાઓ તપાસો.

(બ) ભારતીય નાગરિકોના મૂળભૂત અધિકારોની વિવેચના કરો. ૭

અથવા

રાજનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

૨. (અ) ભારતના રાષ્ટ્રપતિના અધિકારો તથા કાર્યો વિશે લખો. ૭

અથવા

રાજ્યપાલ વિશે નિબંધ લખો.

(બ) રાજ્યસભાની ઉપયોગિતા પર એક સંક્ષેપ લેખ લખો. ૭

અથવા

ભારતીય સંસદની સત્તાઓ સમજાવો.

૩. ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ચાર) ૧૭

(૧) રાજ્યના મુખ્યમંત્રી

(૨) ભારતીય વડાપ્રધાનની સત્તાઓ

(૩) ભારતીય બંધારણના સ્ત્રોત

(૪) મૂળભૂત અધિકારોનો અર્થ સમજાવો.

(૫) સર્વોચ્ચ અદાલતની રચના અને સત્તાઓ

૪. એક-બે લીટીમાં ટૂંકમાં જવાબ લખો :

૧૨

- (૧) ભારતીય રાષ્ટ્રપતિનું બંધારણીય સ્થાન
- (૨) રાજનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો શું છે ?
- (૩) આમુખ શું છે ?
- (૪) ભારતીય સંસદના કેટલા ગૃહો છે ? નામ આપો.
- (૫) ભારતીય બંધારણમાં કટોકટીની જોગવાઈઓ.
- (૬) રાજ્યના મુખ્યમંત્રી

૫. સાચો જવાબ પસંદ કરો :

૧૪

- (૧) નીચેનામાંથી કયો મૂળભૂત અધિકાર 'દૂર-દૂર' ને દૂર કરે છે ?
(અ) સ્વતંત્રતાનો અધિકાર (બ) સમાનતાનો અધિકાર
(ક) ધાર્મિક સ્વતંત્રતાનો અધિકાર (ડ) શોષણ વિરુદ્ધ અધિકાર
- (૨) લોકસભા સભ્યની અયોગ્યતાના પ્રશ્ને નિર્ણય કોના દ્વારા લેવાય છે ?
(અ) સંસદીય બાબતોના મંત્રી (બ) લોકસભા અધ્યક્ષ
(ક) વિશેષાધિકાર સમિતિ (ડ) વડાપ્રધાન
- (૩) બંધારણીય ઉપચારનો અધિકાર ભારતીય બંધારણમાં નીચેનામાંથી કયા અનુચ્છેદમાં આપવામાં આવ્યો છે ?
(અ) અનુ.-૧૯ (બ) અનુ.-૩૨
(ક) અનુ.-૧૫ (ડ) અનુ.-૩૯
- (૪) ભારતીય સંસદના બંને ગૃહોમાં કોઈ સામાન્ય બાબતે મતભેદની સ્થિતિમાં એ બાબત કોની પાસે રજૂ કરાય છે ?
(અ) રાષ્ટ્રપતિને (બ) સુપ્રિમ કોર્ટને
(ક) બંને ગૃહોની સંયુક્ત સભાને (ડ) વડાપ્રધાનને
- (૫) નીચેનામાંથી કોનું નિર્માણ ભારતીય બંધારણ દ્વારા નથી થતું ?
(અ) ચૂંટણી પંચ (બ) સંઘ લોક સેવા આયોગ
(ક) ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસ (ડ) મંત્રી પરિષદ

(૬) નીચેનામાંથી કોણ ભારતીય બંધારણનો રક્ષક છે ?

- (અ) રાષ્ટ્રપતિ (બ) સંસદ
(ક) વડાપ્રધાન (ડ) સુપ્રિમ કોર્ટ

(૭) નીચેની ઘટનાઓને સાચા ક્રમમાં ગોઠવો :

૧. ચીન દ્વારા ભારત પર આક્રમણ
૨. બાંગ્લાદેશ સ્વતંત્રતા યુદ્ધ
૩. રાજીવ-જયવર્ધને કરાર
૪. કારગિલ યુદ્ધ

- (અ) ૧, ૨, ૩, ૪ (બ) ૪, ૩, ૨, ૧
(ક) ૩, ૪, ૧, ૨ (ડ) ૨, ૩, ૧, ૪

(૮) ભારતના પ્રથમ ઉપરાષ્ટ્રપતિ કોણ હતા ?

- (અ) ડૉ. રાજેન્દ્ર પ્રસાદ (બ) ડૉ. રાધાકૃષ્ણન
(ક) ડૉ. ઝાકિર હુસેન (ડ) વી.વી. ગીરી

(૯) ભારતમાં 'આપાતકાલીન ફંડ' કોના આધિપત્યમાં રાખવામાં આવે છે ?

- (અ) વડાપ્રધાન (બ) રાષ્ટ્રપતિ
(ક) નાણામંત્રી (ડ) ગૃહમંત્રી

(૧૦) નીચેનામાંથી કયા સુધારા દ્વારા 'ધર્મનિરપેક્ષ' શબ્દને ભારતીય બંધારણના આમુખમાં જોડવામાં આવ્યો છે ?

- (અ) ૪૪મો (બ) ૪૩મો
(ક) ૪૨મો (ડ) ૪૫મો

(૧૧) નીચેનામાંથી કઈ સંસ્થાની અધ્યક્ષતા 'જે સત્ય ન હોય તે' કરે છે ?

- (અ) લોકસભા (બ) રાજ્યસભા
(ક) વિધાનસભા (ડ) વિધાન પરિષદ

(૧૨) સંસદમાં બજેટ રજૂ કરતા સમયે કોણ સરકારનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે ?

- (અ) વડાપ્રધાન (બ) નાણામંત્રી
(ક) લોકસભાના અધ્યક્ષ (ડ) રાજ્યસભાના સભાપતિ

(१३) ઉપરાષ્ટ્રપતિની ચૂંટણીમાં કોણ મત આપે છે ?

- (અ) વિધાનસભાના સભ્યો (બ) વિધાન પરિષદના સભ્યો
(ક) સંસદના ચૂંટાયેલા સભ્યો (ડ) સંસદના નિમાયેલા-ચૂંટાયેલા સભ્યો

(૧૪) નીચેનામાંથી કયો શબ્દ બંધારણમાં સામેલ નથી ?

- (અ) ધર્મ નિરપેક્ષ (બ) સમવાયતંત્રી
(ક) લોકશાહી (ડ) સમાજવાદી
-

Seat No. : _____

TN-107

B.A. Sem.-III

May-2013

Political Science (Core 201)

(Indian Polity)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) Discuss the major characteristics of an Indian Constitution. 7

OR

Examine the problems of an Indian politics.

- (b) Criticize the Fundamental Right's of the Indians ? 7

OR

Make a detail discussion on Directive Principles of State Policy.

2. (a) Describe the function's and power's of the President of India. 7

OR

Write an essay on Governor.

- (b) Write a brief essay on the utility of the Rajya Sabha. 7

OR

Explain the powers of Indian Parliament.

3. Write short notes : (any **four**) 16

- (1) Chief Minister of the State
- (2) Powers of the Indian Prime Minister
- (3) Sources of the Indian Constitution
- (4) Give meaning of Fundamental Right's.
- (5) Composition and power's of Supreme Court

4. Write short answers in **one** or **two** lines :

12

- (1) Constitutional position of the Indian President.
- (2) What is the Directive Principles of State ?
- (3) What is Preamble ?
- (4) How many Houses of the Indian Parliament have ? Give name.
- (5) Emergency provisions in Indian Constitution.
- (6) Chief Minister's of the State.

5. Choose the right answer :

14

- (1) Which one of the following categories of Fundamental Rights incorporates 'Abolition of Untouchability' ?
  - (a) Right to Freedom
  - (b) Right to Equality
  - (c) Right to Freedom of Religion
  - (d) Right against Exploitation
- (2) Decision on question's about disqualification of Member's of the 'Lok Sabha' is made by
  - (a) The Minister of Parliamentary Affairs
  - (b) The Speaker
  - (c) Committee on Privileges
  - (d) The Prime Minister
- (3) The right to constitutional remedy in the Indian Constitution is provided for under
  - (a) Article – 19
  - (b) Article – 32
  - (c) Article – 15
  - (d) Article – 39
- (4) In case of dispute between two Houses of an Indian Parliament, over an 'Ordinary Bill' the case is referred to
  - (a) The President
  - (b) The Supreme Court
  - (c) Joint Meeting of the Houses
  - (d) The Prime Minister
- (5) Which one among the following is not stipulated in the Constitution of India ?
  - (a) Election Commission
  - (b) Union Public Service Commission
  - (c) Indian National Congress
  - (d) Council of Ministers

- (6) The guardian of the Indian Constitution is
- (a) The President (b) The Parliament
(c) The Prime Minister (d) The Supreme court
- (7) Identify following events in correct chronological order :
1. China's Invasion on India
  2. Bangladesh Liberation War
  3. Rajeev–Jayawardene Accord
  4. Kargil War
- (a) 1, 2, 3, 4 (b) 4, 3, 2, 1
(c) 3, 4, 1, 2 (d) 2, 3, 1, 4
- (8) Who was the first Vice-President of India ?
- (a) Dr. Rajendra Prasad (b) Dr. Radhakrishnan
(c) Dr. Zakir Hussain (d) V.V. Giri
- (9) The “contingency fund” in India has been placed of the disposal of
- (a) Prime Minister (b) President
(c) Finance Minister (d) Home Minister
- (10) Which of the following amendments added the word's 'secular' to the Preamble of our Constitution ?
- (a) 44th (b) 43rd
(c) 42nd (d) 45th
- (11) Which of the following bodies is presided over by a non-member ?
- (a) Lok Sabha (b) Rajya Sabha
(c) Legislative Assembly (d) Legislative Council
- (12) Who represents the Government, while presenting the budget to Parliament ?
- (a) Prime Minister
(b) Finance Minister
(c) Speaker of Lok Sabha
(d) Chairman of Rajya Sabha

- (13) Who votes in the election of the Vice President ?
- (a) Members of Legislative Assemblies
  - (b) Members of Legislative Councils
  - (c) Elected Member's of the Parliament
  - (d) Elect and nominated members of the Parliament
- (14) Which of the following terms is not incorporated in the Constitution ?
- (a) Secular
  - (b) Federal
  - (c) Democratic
  - (d) Socialist
-